DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR

XXIV. ÉVFOLYAM 11. SZÁM. 1980. NOVEMBER ÁRA: 4,– Ft

SZÁVAY EDIT rajza

MEGYEI KÖNYVTÁR KAPOSVÁR

BENCZE JÓZSEF:

Vének már a fellegek

Vének már a fellegek,
napsugarat nem lelek,
erdő színét veszíti,
leveleit elhinti.
Nap se piros reggelre,
fáradtabb a napkelte.
Virágok se szépek,
régen csenevészek.
Dió burka válik,
anélkül megfázik!

Döngicsélő

Ősszel az a dolgom,
hogy a dalom dongom.
Hallik a kolompom,
földönög a dombon.

SOMORJAI ÉVA rajza

ÜZENI

Kedves Barátaink!

A múlt hét végén barkácsműhelyt nyitottunk. Letakartuk a nagy konyhaasztalt újságpapírral, arra hordta mindenki a nyáron és ősszel gyűjtött fenyőtobozokat, apró makkokat, szép, egészséges diót, színes csokoládépapírokat. Akadt szalmavirág, vadgesztenye is. Dörmögő Dömötör megmutatta, hogyan lehet a nyári kincsekből karácsonyfadíszeket varázsolni. Szöggel óvatosan kilyukasztotta a diókat, makkokat, ezután következett a festők munkája. Mi voltunk azok! Vízfestékkel bemázoltuk a diókat kékre, zöldre, sárgára; néhányra mintát is festettünk. Volt olyan, amelyet színes csokoládépapírral vontunk be. Amelyikre nem jutott, azt vékonyan bekentük ragasztóval, és amikor egy kissé megszikkadt, vattába forgattuk. A lyukakba fonalat fűztünk, így akasztójuk is került. Most készen pihennek a díszek egy dobozban; csak karácsony előtt szabadulnak onnan. Ti mivel díszítitek otthon a fenyőfát? Szeptemberi fejtörőnk egy kicsit nehéz volt, de megint kiderült, hogy milyen ügyes olvasóink vannak! Sok domború formát találtatok a rajzon; ugyanott rejtőztek a homorúak is. Aki legalább 5 kalapot és 4 felfordított kalapot rajzolt Dörmögő Dömötörnek, helyesen fejtette meg a rejtvényt. Aki ennél is több homorú és domború formát talált, még ügyesebb volt. Várjuk rajzaitokat, beszámolóitokat arról, hogy milyen díszeket készíthetünk még karácsonyig!

Ebben a hónapban a következő gyerekek nyertek jutalomkönyvet: *Boldizsár Balázs, Havasi Márk, Kertai Máté, Stark Ildikó, Ványai Adrienn*, Budapest — *Besek Attila*, Fajsz — *Bíró Gábor*, Szentgotthárd — *Csukás Levente*, Püspökladány — *Elek Gábor*, Domaháza — *Fábry Barbara*, Rákóczitelep — *Fejes Norbert*, Csépa — *Fehér Csaba és Tímea*, Hajdúszoboszló — *Fődi Gábor*, Szeged — *Fulmer Eszter*, Szentlőrinc — *Gyimóthy Zsuzsika*, Sopron — *Gyephár Ferenc*, Dunaharaszti — *Kerekes Lalika*, Tatabánya — *Kiss Ágota*, Fülöp — *Kiss Tamás Gábor*, Hódmezővásárhely — *Lendvai Edit*, Veszprém — *Magyar Éva*, Paks — *Skorka Zoltán és Tibor*, Szarvas — *Szabó Katalin*, Cserszegtomaj — *Szabó Péter és Ági*, Tata — *Szijártó Tímea és Andrea*, Szigetvár — *Teszler Vendel*, Szekszárd — *Török Attila*, Sirok — *Váradi Krisztián*, Solymár — *Wágner Zsanett*, Magyarhertelend. Búcsúzik tőletek a két jó barát:

Fickó és

A SZEGÉNY EMBER VÁSÁRA

Magyar népmese

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon túl volt két gazdaember. Olyan gazdagok voltak, hogy azt se tudták, mijük van. Éppen mellettük a szomszédban lakott egy szegény ember, aki bizony megszámlálhatta, hogy mije van. Nem volt egyebe, csupán egy kis tehene, de az se volt nagyobb, mint egy jó esztendős borjú.

Egyszer a vásárra készült a két nagygazda. Meghallotta ezt a szegény ember felesége, s azt mondta az urának:

— Hallja-e, ezek a nagygazdák a vásárba mennek. Menjen el kend is azzal a tehénnel, és próbáljon szerencsét, de oda ne adja senkinek, amíg áldomást nem fizetnek.

Jól van. Másnap szépen felkerekedtek, s elindultak a vásárba. Elöl ment a két nagygazda. Egyik hajtott hat ökröt, a másik négy ökröt. Utánuk kullogott a szegény ember a kis tehénnel.

Amint beérkeztek a töltött útba, elértek egy embert, aki egy szürke kecskét hajtott a vásárra. Szemet vetett a kecskés ember a kis tehénre, és azt mondta a szegény embernek:

— Hé, bátyám, nem cserélünk azzal a tehénnel?

— Én bizony igen, ha jó áldomást fizet.

Mindjárt megitták az áldomást, és mentek tovább. Amint a szegény ember a vásárra ért, s erre-arra térítgette a kecskét, egyszer csak megszólította egy ember, aki egy ludat árult:

— Hé, bátya, nem cseréljük el azt a kecskét ezzel a lúddal?

— Én bizony el, ha áldomást fizet.

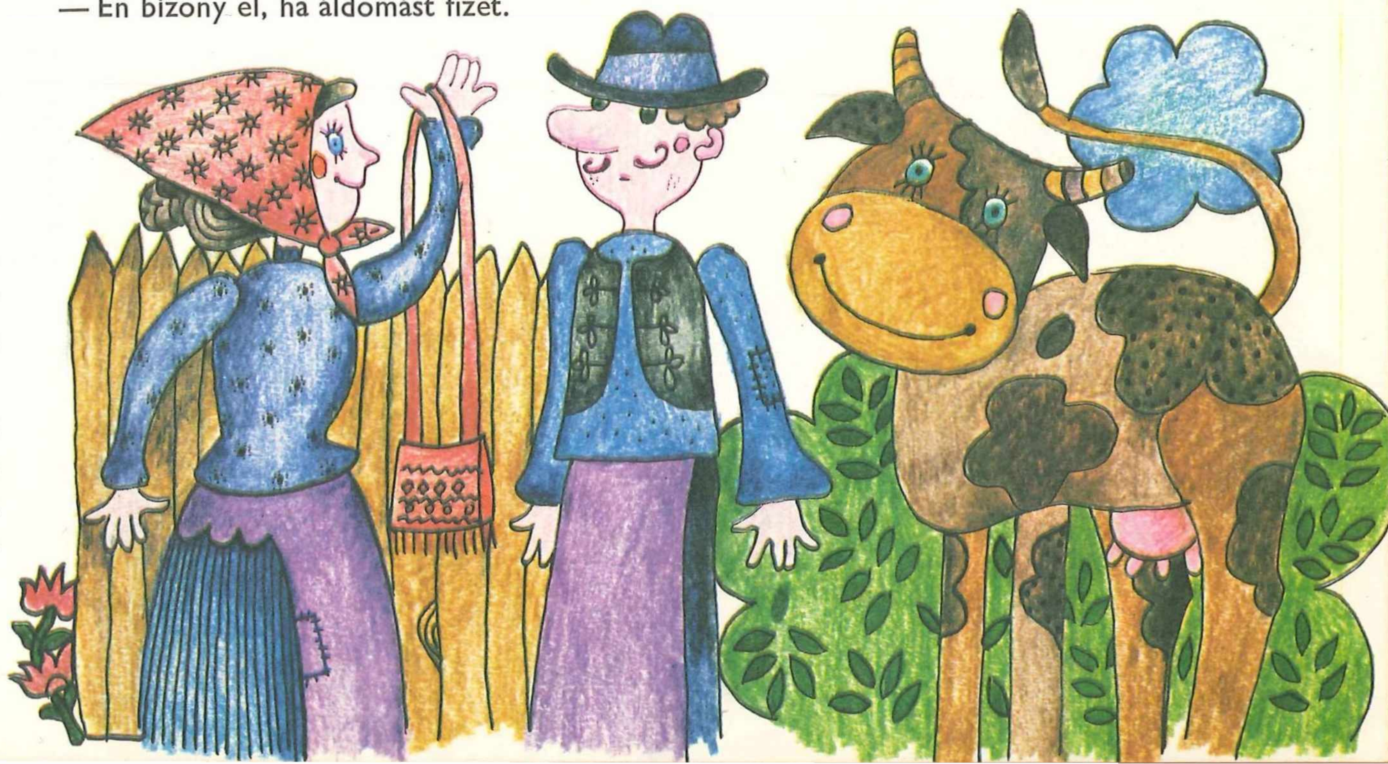
— Fizetek biz' én, hallja.

Erre megisszák az áldomást, és most már ketten mennek tovább a vásár között. Hát egy ember jő szembe velük, s egy szép nagy kakast hoz az ölében. Megáll a kakassal, s azt mondja a szegény embernek:

— Hé, bátya, nem cseréli el ezt a kakast azzal a lúddal?

— Én bizony miért ne — mondá a szegény ember —, ha egy jó áldomást fizet.

Erre bémentek a kocsmába, s inni kezdték az áldomást. Egyszer csak azt mondja az egyik pajtás:

— Nem jól van ez így, bátya.

— Hát hogy van jól, pajtás?

— Hát úgy, hogy azt a kakast öljük meg, s az áldomás mellett együk meg.

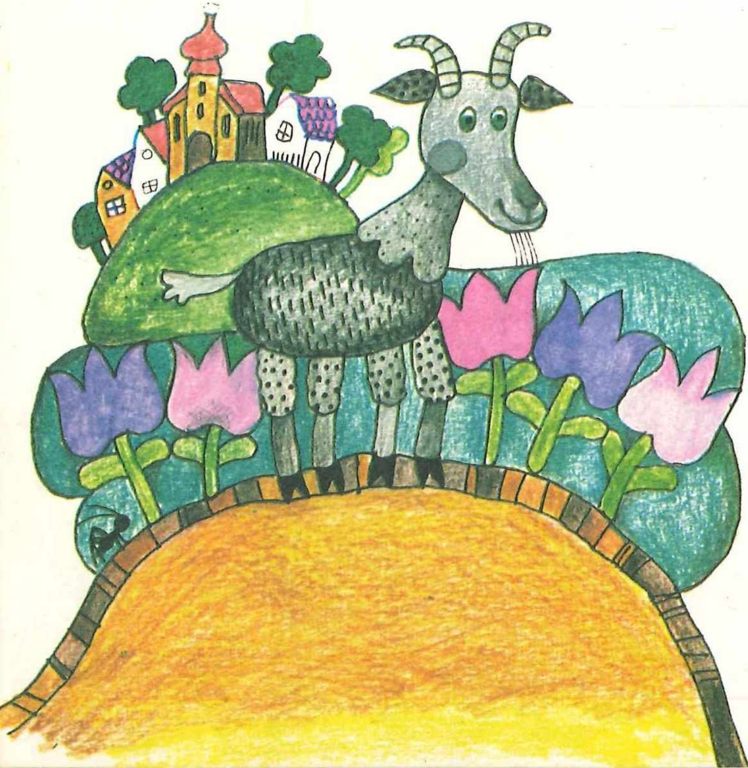
— Biz' az nem lesz rossz, pajtás.

Megölték a kakast, s ahajt hárman úgy laktak véle, hogy még félreállott a hasuk is. Ital is volt bőven.

No, de elfogy az áldomás, s azt mondja most a szegény ember:

— Én bizony semmi nélkül maradék. Se tehén, se kecske, se lúd, se kakas nincs.

Összenéz a két pajtása, belényúlnak a tarisnyájukba, kivesznek egy-egy fő hagymát, s odaadják a szegény embernek.

— Tegye el, bátya. Vigye el a feleséginek, legalább nem megy üres kézzel haza.

A szegény ember megköszönte szépen a hagymákat, a tarisnyájába tette, s azzal kiment a vásárra, a két gazdag emberhez. Ezek ahogy meglátták, mindjárt azt kérdezték:

— Hát a tehén hol van, szomszéd?

— Elcseréltem egy szürke kecskével.

— Hát a kecske hol van?

— Azt elcseréltem egy lúddal.

— Hát a lúd hol van?

— Azt elcseréltem egy kakassal.

— Hát a kakas hol van?

— Azt megettük az áldomás mellett.

— De hát most mit viszel haza a feleségednek?

— Adtak a pajtásaim két fő vereshagymát, s azt viszem a feleségemnek.

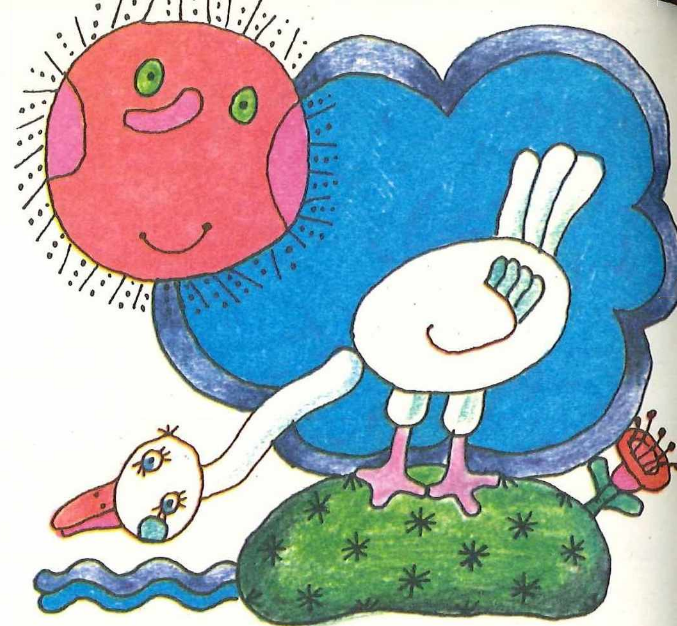
— No, világgá is kerget téged a feleséged azzal a két fő hagymával együtt!

— Biz' engem nem!

Szó szót követ, s egyszer csak azt mondja az egyik nagygazda:

— No, ha a feleséged el nem kerget, neked adom a négy ökrömet.

— Még meg sem szid, nemhogy elkergessen — mondja a szegény ember.

Erre megszólal a másik nagygazda is:

— Én is neked adom a hat ökrömet, ha a feleséged el nem kerget.

— Jól van! Én meg, ha elkerget, nektek adom az egész belsőségemet — vág vissza a szegény ember.

— Áll a fogadás, kezet rá!

— Nem elég az az üdvösséghez — mond a szegény ember —, hanem tegyük papirosra.

Rögtön papirost vettek elő, tentát, pennát melléje, s megírták a fogadást. Két tanú előtt mindenki keze írását adta, hogy szavát meg nem másítja.

Erre, mint a sebes szél, megindultak haza-

felé. A két nagygazda ugyancsak hajtotta az ökröket, hogy egyszerre érkezzék a szegény emberrel. Becsapják az ökröket a kapun, s futnak a szegény ember ablaka alá, hogy hallják, mi történik?

Bemegy a szegény ember, s köszön:

— Adjon Isten jó estét, feleség.

— Adjon Isten kendnek is, hallja-e. Hát hazajött?

— Haza biz' én, feleség.

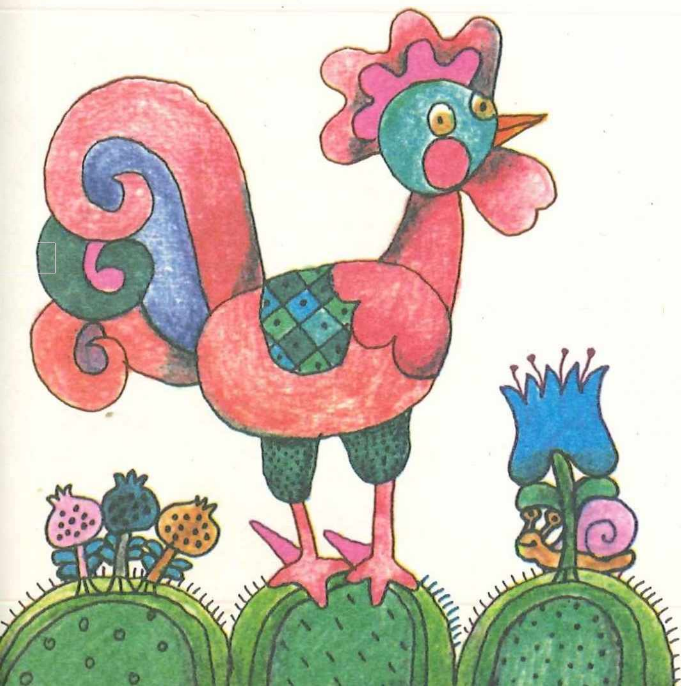
— Hát volt-e vására?

— Volt bizony, feleség.

— Hát a tehenet mennyiért adta?

— Elcseréltem egy szürke kecskével.

— Ó, be jól tette, hallja-e. Úgyis kevés kóstunk van, a kecske meg ad annyi tejet, amennyi nekünk éppen elég.

— Igen, de a kecskét elcseréltem.

— Hát áldomást ivott-e?

— Ittam biz' én, feleség.

— És mivel cserélte el a kecskét?

— Azt egy lúddal.

— Ó, be jól tette, hallja-e. Úgyis leánygyermekünk van, a ludat legalább megtépjük, s párnát csinálunk a tollából.

— Igen, de a ludat is elcseréltem.

— Hát áldomást ivott-e?

— Ittam biz' én, feleség.

— És mivel cserélte el a ludat?

— Azt egy kakassal.

— Ejnye, be jól tette, hallja-e, s kikiril majd nekünk hajnalra.

— Igen, de a kakast megöltük, s megettük az áldomás mellett.

— Hát nekem semmit sem hozott a tehénből?

— Hoztam biz' én, feleség. Ott van a tarisznyában. Hoztam két fő vereshagymát. Nyúlj csak bé, s vedd ki.

— No, ezt nagyon jól tette, hallja-e, mert ezek a nagygazdák a szomszédban, ha megharagusznak, mind azt kiabálják, hogy még

KOLTAI ÉVA rajzai

hagymánk sincs. Most az egyiket odaadjuk az egyik nagygazdának, a másikat a másik nagygazdának, hadd mutassuk meg, hogy nekünk is van vereshagymánk.

A két nagygazda végighallgatta ezt a beszédet, s mit volt tenni, mit nem, oda kellett adni egyiknek a négy ökröt, másiknak a hat ökröt. Cserébe az egyik is, a másik is kapott egy-egy fő vereshagymát.

Így leve a szegény embernek tíz ökre. Nagy örömükben egy nagy vendégséget csaptak, azután egy tökmaghéjba ültek, s a Küküllőn leereszkedtek.

Holnap legyenek a ti vendégetek!

SOLTÉSZ ERZSÉBET:

ÉNEKELJÜNK! Négy évszak—négy dal

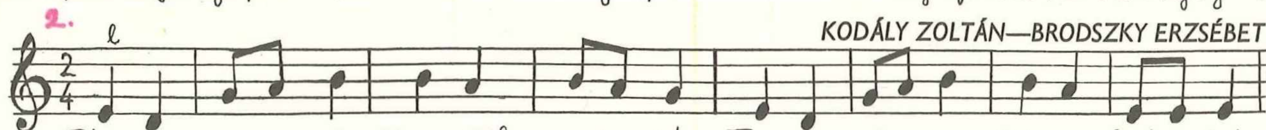
Énekeljétek el ezeket a dalokat: mindegyik egy-egy évszakot juttat eszünkbe. A szövegekből kitalálhatjátok, hogy melyik dal szól a tavaszról, melyik a nyárról, az őszről és a télről. **Aki tud írni, írja meg Dörmögő Dömötörnek, hogy melyik évszakra gondolt, mikor az 1., a 2., a 3., és a 4. dalt énekelte! Megfejtésül le is rajzolhatjátok, hogy miről ismertétek fel az évszakokat.**

1\. Szlovák népdal — PETNEKI JENŐ verse

1. A zöld fenyő-fán Kigyultak a gyertyák, Kispajtá-sok ötvendezve Körös-körül járják
2. Te szép zöld fenyő, Köszöntünk mi té-ged, Hozz ö-römet mindnyá-junknak És bol-dog új é-vet

2\. KODÁLY ZOLTÁN—BRODSZKY ERZSÉBET

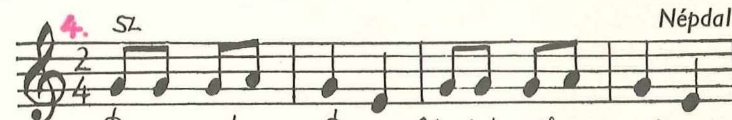
1. Fé-nyes napsu-gár, Zsendül a ha-tár, Fecs-ke csicsereg, Itt a kike-let.
2. Zen-gő zene-szó, Len-gő lobo-gó, Minden csupa fény Vé-pünk ünne-pén.

3\. Népdal

1. Gyertek lányok li-get-re, li-get-re.
2. Itt a világ köze-pe, köze-pe.
3. Itt á-rulják a ró-zsát, a ró-zsát,
4. Ab-ból kötnek bokré-tát, bokré-tát.
5. Azt is tudom, ki köti, ki köti,
6. Vi-rág Erzsi kötözi, kötözi.
7. Az asztalra leteszi, leteszi,
8. Ko-vács Pista felveszi, felveszi,
9. Kalap-jához kötözi, kötözi.

4\. Népdal

É-va, szí-vem, É-va, Most é-rik a szil-va,

Terít-ve az alja, szedjük fel haj-nal-ra.

TANDORI DEZSŐ:

Egy igazi verébszoba

STUIBER ZSUZSA rajza

Ágak-bogak, ereszek,
ott laknak a verebek.
Lyukak és falrepedések
mélyére rakják a fészket.
Van jó meleg tanyájuk,
kócos téli lakásuk.
Hanem ami nem volt soha
még e földön: VERÉBSZOBA.
No, ha nem volt, nálunk van.
Négy veréb él házunkban.
Egyik szobánk: medveszoba.
Másik most: verebek hona.
Jó medvéink érdeklődnek:
A verebek honnét jöttek?
Kipottyantak fészkükből,
mindet mi neveltük föl.
Aztán itt maradtak nálunk,
övék most már a lakásunk.
Nézegetnek bennünket,
egyelőre megtűrnek.
Fura madarak vagyunk,
repülni se akarunk!
Pedig ők tanítanának!
. . . Így csak a vállunkra szállnak.
Így csak a kezünkbe ülnek,
fülünk csipkedve örülnek,
délutánonként alusznak,
tenyerünkbe odabújnak,
előrebiccen fejük.
Ott fekszünk mi is velük,
pihenünk egy keveset,
hunyunk, mint a verebek.

Mert bizony, hunyás után,
hosszú még a délután.
És amíg leszáll az este,
vár itt is a verebekre
jó sok munka: fűhordás,
fürdés, megszárítkozás,
ugrálás és röpködés,
ásítozás és evés.
No, ők négyen könnyen élnek!
De a kinti sok verébnek
már nehezebb dolga van.
Egyik se boldogtalan,
persze, mind szorgalmasak,
így telnek meg a hasak.
(Ott kinn sose telnek meg . . .
Kicsit mindig éheznek.)
Zárom most soraimat,
látom, hogy lemegy a nap.
Verebeink elpihennek,
kalitkáikba bemennek.
Hadd aludjanak egy jót!
Rájuk csukom az ajtót.
Bár alhatnék verebekkel:
mindig szebb volna a reggel.

TRENCSÉNYI LÁSZLÓ:

Történet a hétfejű sárkányról

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy hétfejű sárkány. Egy szép reggel a kakas kukorékolására jó szokás szerint fel is ébredt. Kinyitotta mind a hét pár szemét.

— Jaj, de jót aludtam — mondta az egyik feje.

— Milyen álmos vagyok — mondta a második feje.

— Éhes vagyok! — kiabálta a harmadik.

— Szomjas vagyok! — így a negyedik.

— Ne kiabáljatok! — szólt az ötödik fej.

— Nem akarok óvodába menni — kiabálta a hatodik.

— Menjünk már — nógatta a többi fejet a hétfejű sárkány hetedik fejecskéje.

Ha a hetedik feje meg nem szólalt volna, talán még ma is veszekednek.

Ment mendegélt az óvodába a hétfejű sárkány. Az óvoda kapuja sarkig kitárva. Ő meg egyenesen felballagott a lépcsőn, belépett a csoportszobába, s mindjárt le is ült a kis székre, az asztal mellé.

— Kérek enni — mondta az egyik feje.

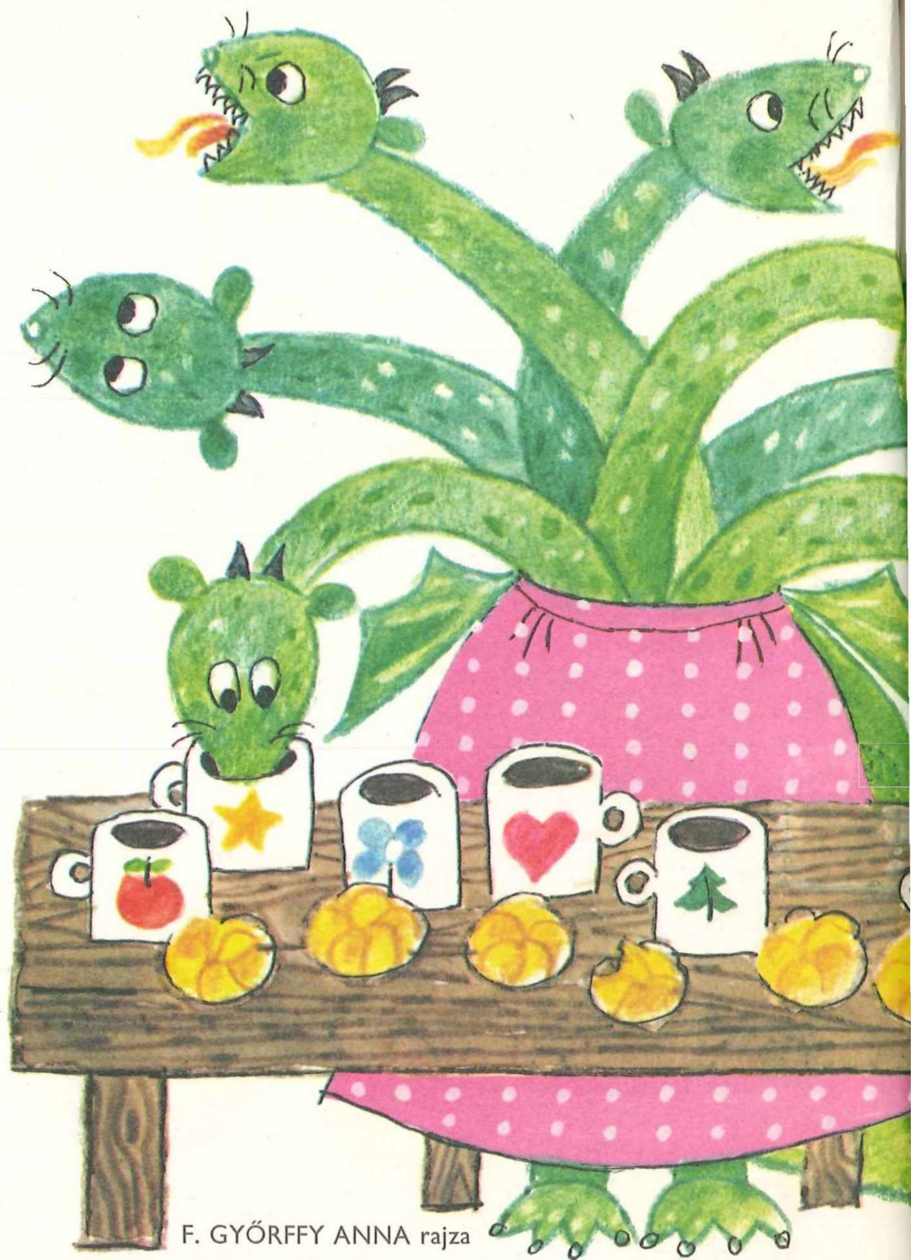
— Éhes vagyok! — kiáltotta a második feje.

— Kezitcsókolom — köszönt illendően a harmadik.

— Én is éhes vagyok — szólt a negyedik.

— Én nem szeretem a tejet — kiabálta az ötödik.

F. GYŐRFFY ANNA rajza

— Kalácsot is kérek! — szólalt meg a hatodik feje.

A hetedik feje nem szólt semmit, szépen kilefetyelte a tejet a bögréből. Ha nem kezdett volna hozzá, tán még most is veszekednek.

Reggeli után csipkés asztalkendővel megtörölte mind a hét szájaszélét a hétfejű sárkány, lesepertekötényéről a morzsákat, s beült a sarokba.

— Óvó néni, mondjál nekünk mesét — kérte az első feje.

— Én azt már hallottam — kiabálta a második feje, pedig nem is tudta, milyen mesére készül az óvó néni.

— A mackósat meséld el — követelte a harmadik feje.

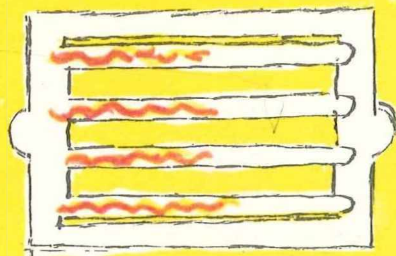
— Ne azt! — ellenkezett a negyedik.

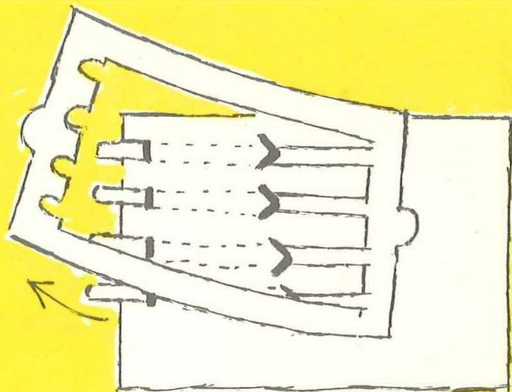
— Én inkább verekedni akarok! — szólt bele az ötödik feje.

— Hallgassuk a mesét! — kiáltott rájuk a hatodik feje.

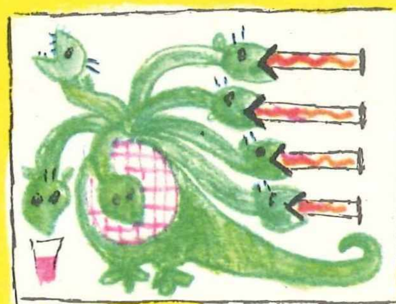
A hetedik feje nem szólt semmit, csak végighallgatta az óvó néni meséjét, mely úgy kezdődött, hogy:

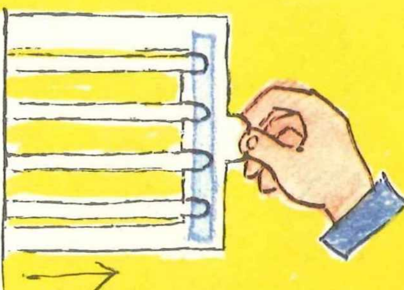
Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy hétfejű sárkány...

F. GYŐRFFY ANNA

Útmutató a melléklethez

Szeretnél a sárkánycsemetével játszani? Ha igen, vedd elő a mellékletet, ott találod őkelmét. Néhány fejével tüzet is tud hányni; kívánságodra bemutatja tudományát!

Vágd ketté a mellékletet az ollóval jelzett vonalon, aztán vágj hasítékot a hátranéző sárkányfejek szájnyílásán és a velük szemközti vastag, fekete vonalakon. Vágd körül a melléklet másik felén látható keretet is, azután a lángnyelvek sávját, úgy, hogy a kerekített végüknél váljanak el a kerettől. Tedd a keretet a kép mögé, fűzz a sárkányfejek szájnyílásába egy-egy lángsávot, aztán a szemközti nyíláson át told őket ismét hátra, a kép mögé. Itt illeszd a végüket vissza a keretbe, és ragaszd oda ragasztószalaggal. Ha a keretet a kép mögött jobbra-balra húzogatod, tüzet okád a kis sárkány. *K. M.*

FECSKE CSABA:

Hapci!

És jött a nátha
és azt mondták: hátha
és azt mondták: talán
és azt mondták: lehet
ez egy gonosz bacilus!
Mást mit tehetnénk most
hívassunk orvost!
És futott a doktor
egyszer és sokszor
és tablettát nyeltem
és cseppeket nyeltem
és nézték a torkom
és nézték a nyelvem
hogy talán hogy hátha
előkerül a nátha!

MAKK MARCI JÁTÉKÖTLETE:

Ki az erősebb?

Ha van a barátaid között hozzád hasonló súlyú és magasságú gyerek, kipróbálhatjátok a következő játékot: egymásnak háttal állva fogjátok meg egymás kezét, majd egy nagy támadólépéssel lépjetek ki mindketten jobb lábbal előre. A mellkasotok jól előredőlhet, a pocak nem! Húzzátok egymást ellentétes irányba. Az nyer, akinek a lába nem mozdul el a helyéből. Próbáljátok meg ugyanezt a másik lábbal kilépve is. Ismételjétek meg többször a próbát, lehet, hogy váltakozó lesz az eredmény!

DEMETER RÓZSA

SZÁVAY EDIT rajzai

Jöjj el...!

Mire megérkezik Télapó, elkészülhet ez az egyszerű, zsebes forma, amelyet a cecei óvodában láttunk. Piros posztó az alapja, ebből szabjuk a sapkát, az orrot és a zsebet is. A fehér szemöldököt és a bajuszt ráragasztjuk, fölébe kerül az orr; a sapkát, zsebet pelenkaöltéssel erősítjük rá. Miltonkapocs tartja a fület, amelynél fogva függeszteni is lehet.

SZ. K.

BARTÓCZ ILONA:

Nem ér a nevem!

Négyen voltak jó barátok: egy barna kutyus, egy fehér cica, egy szürke nyuszi és egy pelyhes varjúfióka.

A kutyus egy kosárban lakott, bent a nagyszobában, és esténként pislogva nézte a kandallóban pattogó tüzet. A cica a fáskamrában lakott, a fáskamra sarkában volt egy halom szalma, esténként abba bújt bele, és nagyon szerette hallgatni a szalma zizegését. A szürke nyuszi a kertben lakott, egy bokor alatt ásott lyukat magának, éjszakánként ott aludt, és nagyon szerette a sötét kertet. A varjúfióka a nyárfán lakott egy csinos varjúfészekben, és nagyon szerette a susogó lombokat.

A négy barát jobbnál jobb játékokat talált ki: a kutyus pamutgombolyagot hozott ki a nagyszobából, s a cicával labdázott; a nyulacska versenyt ugrált a varjúfiókával. Esténként elbúcsúztak egymástól, s ki-ki ment a helyére aludni.

— Valami új játékot kellene kitalálni — mondta egyik reggel a kutyus.

— De mit? — kérdezte a cica, a varjúfióka meg a nyuszi.

— Gondolkozzunk! — mondta a kutyus.

És akkor gondolkoztak. Egyszer csak a kutyus fölkiáltott:

— Kitaláltam! Játsszuk azt, hogy ma éjszakára helyet cserélünk!

— Ezt nem értjük! — mondták a többiek.

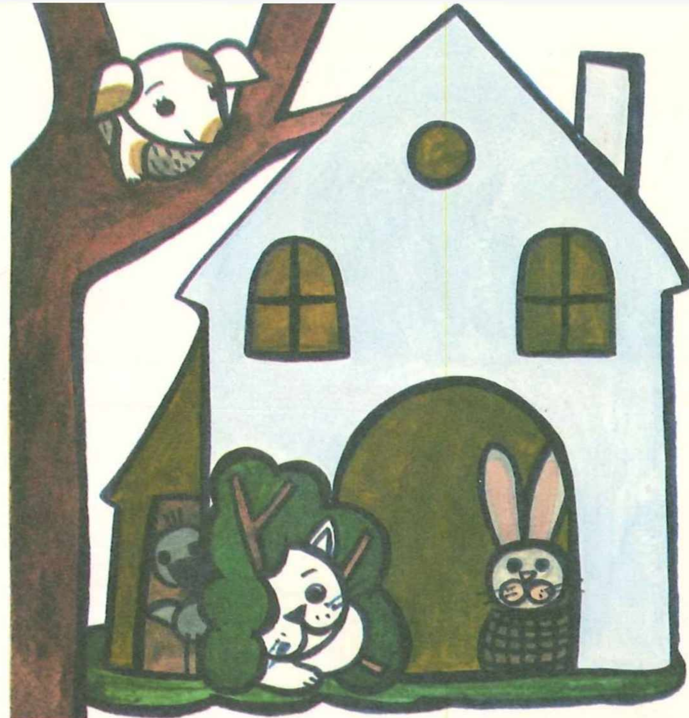
— Pedig egyszerű! — mondta a kutyus, és elmagyarázta nekik, hogyan kell helyet cserélni.

Este így is történt. A kutyus a varjúfészekbe ment, a cica a bokor alá a lyukba, a varjúfióka a fáskamrába, a szalma közé, a nyuszi meg a nagyszobába, a kutyus kosarába. Aztán leszállt az éjszaka. Föltámadt a szél, szitált az eső, és a hold néha kikukkantott a felhők közül.

A nyuszi nem tudott elaludni. Pattogott a tűz, lobbant a láng, a nyuszi reszketett.

A kutyus nem tudott elaludni. Zúgtak a lombok, fütyült a szél, a kutyus reszketett.

A cica nem tudott elaludni. Nedves volt a lyuk, az eső dobolt a bokrok levelein, a cica reszketett.

STUIBER ZSUZSA rajzai

A varjúfióka nem tudott elaludni. Zizegett a szalma, a fáskamra ajtaja nyikorgott a szélben, a varjúfióka reszketett.

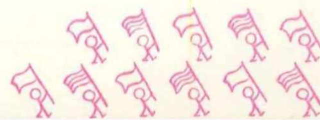
„Nem ér a nevem!” — gondolták egyszerre mind a négyen.

A hold ismét kikukkantott a felhők közül, és mit látott?

A sötét udvaron összetalálkozott a barna kutyus, a fehér cica, a szürke nyuszi és a pelyhes varjúfióka. Csak nézték egymást. Aztán a kutyus megszólalt:

— Ez nem volt jó játék! Menjünk mindnyájan a helyünkre aludni, aztán reggel, majd ha kisüt a nap, fogócskázunk!

És négyen négyfelé szaladtak, hogy ki-ki a helyére kerüljön.

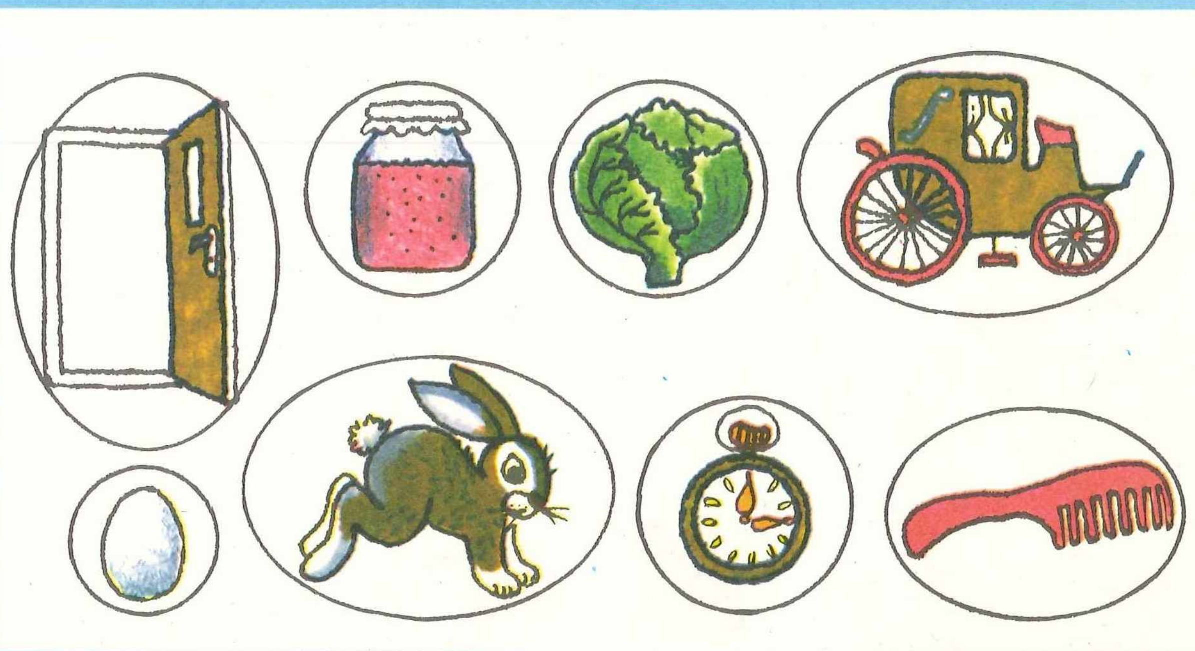
Játsszunk most együtt!

Kedves Szülők, Nagyszülők, kedves Felnőttek!

Ebben a hónapban „találósdit” játszunk. A nagycsoportosok, de sokszor még a kisebbek is szívesen hallgatnak és tanulnak találós kérdéseket, kérdezgetik egymástól és a felnőttektől akár többször is ugyanazt — el nem unják.

Azért szeretik ezt a gyerekek, mert „komoly” erőfeszítés kell ahhoz, hogy első alkalommal eltalálják a megoldást. Másodszor, harmadszor már inkább játék, mint fejtörés, de ez is örömet szerez, különösen akkor, ha már a gyerek teszi fel a kérdést pajtásainak vagy szüleinek. A felnőtt legyen türelmes, akkor is, ha rövid időközökben ugyanazt többször kérdezik tőle. A gyerek sem bánja, ha már ismert kérdéseket kap, a válaszadás mindenkor újabb és újabb sikerélmény számára.

A közkeletű találós kérdések nekünk már ismertek, a gyereknek még újak. Szívesen hallgatja őket. Legjobbak a rövid, tömör, egymondatos, ritmikus, népi eredetűek. Álljon itt néhány belőlük mutatóba: Ha feldobják, fehér, ha leesik, sárga — ez a tojás; folt hátán folt, tű benne sose volt — káposzta, kelkáposzta; mindig nyílik, sosem virágzik — ajtó; nincsen lába, mégis jár — óra; foga van, mégse eszik — fésű; mit vesz az ember a legtöbbet a piacon — levegőt. Érdemes a gyerekeket találós kérdésekre tanítani, hiszen közben sok új ismeretre tesznek szert, például arra, hogy egyes szavaknak több jelentése is van. Ilyen a *jár* ige, amelyet nemcsak élőlények helyzetváltoztatására használnak, hanem bizonyos szerkezetek működését is jelölik vele; a fésűnek is van *foga*, s ez másmilyen, mint az emberé, állaté; a *vesz* mást is jelent, nemcsak vásárlást.

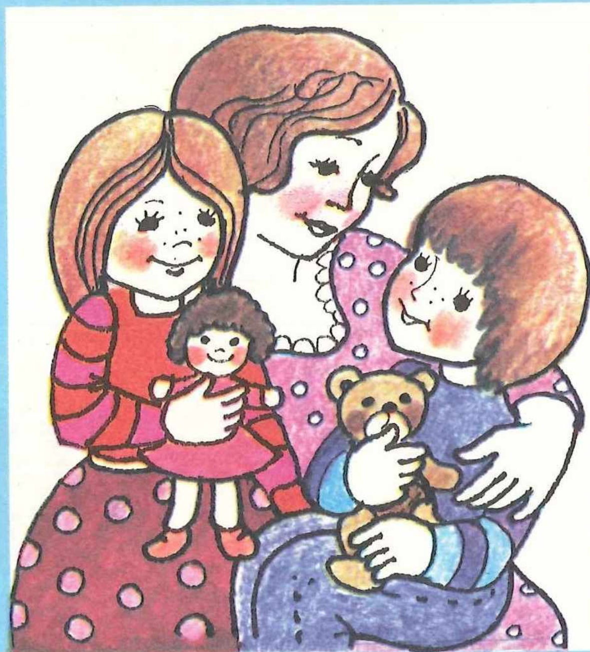
SOMORJAI ÉVA rajzai

A másik fajta találós kérdésben a szavak alakját figyelheti meg a gyerek olyankor, amikor a kérdés vagy a felelet a szónak egy *részére* vonatkozik. Például: Melyik töknek nincs magja — a csütörtöknek; milyen karó alatt alszunk — takaró alatt; melyik tóban nincs víz — a hintóban; melyik a leghidegebb ember — a december; melyik várban nincs katona — a lekvárban.

Több fejtörést okoznak a csalafintán megfogalmazott kérdések: meddig szalad a nyúl az erdőbe — a közepéig, mert utána már az erdőből szalad; ha elvesznek belőle: nagyobb lesz, ha hozzátesznek: kisebb lesz — ez a gödör; ha kinyitod a szárát: kinyitja a száját, ha becsukod a szárát: becsukja a száját — ez az olló. A megfejtéshez gondolkodásra, megfigyelésre van szüksége a gyereknek, hiszen újra végig kell gondolnia minden szó értelmét.

Sok gyerek igényli, hogy külön az ő számára találjanak ki tréfás kérdéseket, a környezetében levő tárgyakat bujtassák kérdésbe. Ezek persze ritkán sikerülnek olyan jól, mint a népi találós kérdések, de a gyereknek ez is örömet szerez, és töri a fejét rajta. Ilyen például: ha tiszta, a szekrényben van, ha piszkos, a vízben van — ez lehet a zokni, kising; adunk egy nagyot, kapunk sok kicsit — ez a pénz, amit felváltanak, ha vásárolunk;

sok helyről jön, egy helyre megy — vásárlás, főzés, evés. Lehet ilyen egyszerű kérdést is feltenni: reggel belebújsz, este kibújsz belőle — ruha; gurul és pettyek vannak rajta — labda.

Biztassák a gyereket, hogy törje a fejét ő maga is találós kérdéseken, és ne vágják rá azonnal a választ, akkor sem, ha a felnőtt könnyen kitalálja.

Sok alkalom nyílik beszélgetésre is, új ismeretek átadására is, hiszen a gyerek talán még sose gondolta végig, hogy mitől „foltos" a káposzta, vagy hogy a gödör attól lesz nagyobb, ha a földből elvesznek, holott sokszor homokozott, ásott gödröt, épített várat.

Végezetül álljon itt néhány kevésbé ismert találós kérdés, a kedves, játékos felnőtteknek:

Nem kell festék, nem kell ecset,
mégis megfest sok levelet

Sütik is, főzik is,
mégsem eszik meg

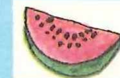
Egy kisasszony kalapja,
ezren laknak alatta

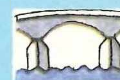
Hidegben virágzik,
melegben elszárad

Zöld istállóban fekete lovak
piros szénát esznek

Lába van és mégsem jár,
víz felett van, nem madár

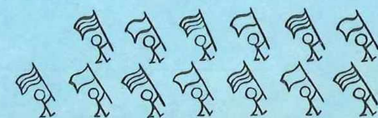
Elöl megy a fényeske,
utána a fehérke,
felbogozott farkával

Egy lyukon belebújsz,
két lyukon kibújsz,
akkor vagy benne igazán.

Jó fejtörést! R. K.

GYÁRFÁS ENDRE:

DÖRMÖGŐÉK LEVELEZNEK

Gólya Géza készülődik,
izgatottan kelepelget.
— Indulnom kell Afrikába,
a fecskék már útra keltek.
— Hát a térkép? Az iránytű?
— kérdi Marci, s felel Géza:
— Sokan megyünk. Az öregek
vezetnek majd oda-vissza.
— Lesz-e ott is jóbarátod?
Ilyen mackóforma srácok?
— Ismerek egy kiskomát, de
nem hasonlít tihozzátok.
Napestig csak szundít, játszik,
éjjel indul vadászatra,
s arra büszke leginkább, hogy
élesedik foga, karma.

— Te! Igazi oroszlánnal
barátkozol Afrikában?
— Bizony! Apró kölyök volt még,
mikor utoljára láttam.
— Gólya koma — így szól Berci
—, ha írnánk egy levelet,
s megcímeznénk úgy, ahogy kell,
elküldhetnénk teveled?

SÓTI KLÁRA rajzai

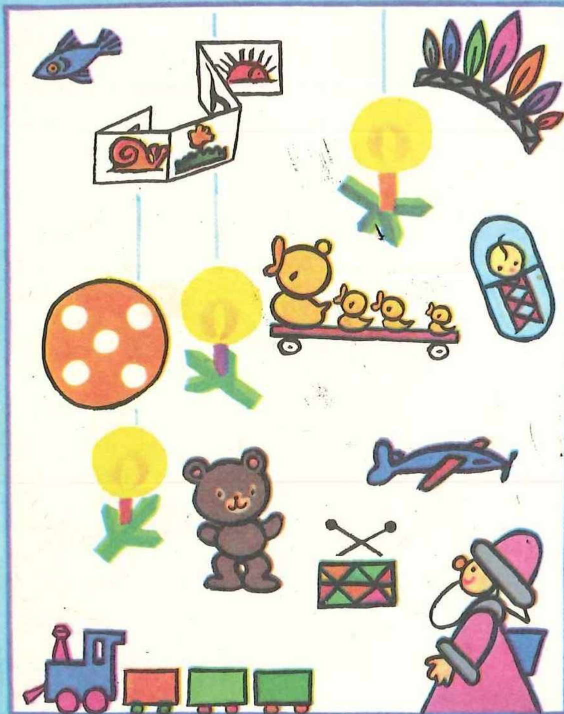

— Írjatok csak! Elviszem én
szívesen az oroszlánnak.
Írjatok a télről, hiszen
jeget, havat sosem láthat.
Rajzoljatok neki szánkót,
amint havas tájon vág át,
s ő majd lerajzolja nektek
néhány kedves cimboráját:
a bivalyt, az elefántot,
a párducot, a gepárdot,
a struccot, a zsiráfot,
a zebrát, a csimpánzot,
s biztosan fest — ha kérnétek —
magáról egy önarcképet.
Én meg *postafordultával*
— vagyis csaknem fél év múlva —
megérkezem válaszával,
s mesélek majd róla újra.

Berci brummog: — Szeretem a
kisoroszlánt, bár nem láttam.
Jó érzés, hogy a távolban
ismeretlen jóbarát van.

Kirakatnéző

GÁBOR ÉVA rajza

Kirakatnéző

Te is olyan szívesen nézed a kivilágított kirakatokat, mint Mackó, aki minden játékbolt előtt megáll? Itt most három játékbolt kirakatát láthatod. Keresd meg azt a játékot, amelyet m i n d h á r o m b a kitettek! Ha megtaláltad, rajzold le egy papírra. Tudod már, hogy mit fogsz kérni Télapótól? Azt is lerajzolhatod az előző rajz mellé. Lehet más, mint amit a képen látsz! Küldd el rajzodat Dörmögő Dömötörnek!

K. M.

a három labda

Dörmögő Dömötör, a Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő: Rákos Klára. Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó V. Felelős kiadó: Dr. Petrus György. Szerkesztőség: Budapest VI., Dalszínház u. 10. Telefon: 318-798. Levélcím: Dörmögő Dömötör szerkesztősége, 1370 Budapest, Postafiók 357. Kiadóhivatal: 1065 Budapest, VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI, 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj negyed évre 12,—, félévre 24,—, egész évre 48,— Ft.

80.0708 — Kossuth Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató.

Index: 25.193